

Karel
Čapek

Povídky z jedné
a druhé kapsy

*Povídky z jedné
a druhé kapsy*

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Cover © Adéla Korbelářová, 2021
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

ISBN 978-80-277-4532-6 (pdf)

Karel
Čapek

Povídky z jedné
a druhé kapsy

$\frac{1}{4}$
00

Obsah

POVÍDKY Z JEDNÉ KAPSY

Případ dr. Mejlíka	7
Modrá chryzantéma	12
Věštkyňe	18
Jasnovidec	24
Tajemství písma	31
Naprostý důkaz	39
Experiment profesora Rousse	44
Ztracený dopis	52
Ukradený spis 139/VII, odd. C	59
Muž, který se nelíbil	68
Básník	74
Případy pana Janíka	81
Pád rodu Votických	90
Rekord	100
Případ Selvinův	108
Šlěpěje	116
Kupón	124
Oplatkův konec	133
Poslední soud	141
Zločin v chalupě	146
Zmizení herce Bendy	151
Vražedný útok	163
Propuštěný	169
Zločin na poště	175

POVÍDKY Z DRUHÉ KAPSY

Ukradený kaktus	185
Povídka starého kriminálního	192
Zmizení pana Hirsche	198
Čintamani a ptáci	205
Příběh o kasaři a žháři	215
Ukradená vražda	222
Případ s dítětem.	230
Grófinka	239
Historie dirigenta Kaliny	245
Smrt barona Gandary.	251
Příběhy sňatkového podvodníka	256
Balada o Juraji Čupovi	264
Povídka o ztracené noze.	270
Závrať.	276
Ušní zpověď	282
O lyrickém zloději	287
Soud pana Havleny.	294
Jehla	301
Telegram	306
Muž, který nemohl spát	312
Sbírka známeek	318
Obyčejná vražda	324
Porotce	329
Poslední věci člověka	335

Povídky z jedné kapsy

Případ dr. Mejlíka

„Poslyšte, pane Dastychu,“ řekl zamyšleně policejní úředník dr. Mejlík starému kouzelníkovi, „já k vám jdu vlastně na poradu. Já mám tuhle jeden případ, se kterým si nevím rady.“

„Tak ven s tím,“ děl pan Dastych. „Kohopak se ten případ týká?“

„Mne,“ vzdychl dr. Mejlík. „Čím víc na to myslím, tím míň do toho vidím. Poslouchejte, člověk by se z toho zbláznil.“

„Tak co vám kdo udělal?“ ptal se chlácholivě pan Dastych.

„Nikdo,“ vyhrkl dr. Mejlík. „To je to nejhorší. Já sám jsem něco udělal, čemu nerozumím.“

„Snad to nebude tak zlé,“ těšil ho starý Dastych. „Tak co jste to provedl, mládenče?“

„Chytil jsem kasaře,“ odpověděl dr. Mejlík pochmurně.

„A to je všechno?“

„To je všechno.“

„A ten kasař asi nebyl ten pravý,“ pomáhal pan Dastych.

„Ale byl, vždyť se přiznal. Udělal kasu v Židovském dobročinném spolku, víte? Byl to nějaký Rozanowski čili Rosenbaum ze Lvova,“ bručel dr. Mejlík. „Našli u něho hasáky a všechno.“

„No, a co byste rád věděl?“ pobádal ho starý Dastych.

„Já bych rád věděl,“ řekl policejní úředník zahloubaně, „jak jsem ho chytil. Počkejte, já vám to povím po pořádku. Před

měsícem, to bylo třetího března, jsem měl až do půlnoci službu. Já nevím, jestli se pamatujete, že tehdy už třetí den přšelo. Tak jsem si zaskočil na chvílku do kavárny a pak chci jít domů, na Vinohrady. Ale místo toho jsem šel opačným směrem k Dlážděné ulici. Prosím vás, nevíte, proč jsem šel zrovna v tu stranu?“

„Snad jen tak, náhodou,“ mínil pan Dastych.

„Poslouchejte, v takovém počasí necourá člověk jen tak náhodou po ulicích. Já bych rád věděl, co jsem tam u všech sakramentů chtěl. Co myslíte, nemohlo to být nějaké tušení? Víte, něco jako telepatie.“

„Aha,“ pravil pan Dastych. „To je docela možné.“

„Tak vidíte,“ mluvil dr. Mejzlík ustaraně. „Tady to máme. Ale taky to mohla být taková podvědomá představa, abych se podíval, co je u Tří Panen.“

„To je ten zapadák v Dlážděné ulici,“ vzpomněl si pan Dastych.

„Právě. Tam přespávají tihle kasaři a kapsáři z Pešti nebo z Haliče, když přijdou do Prahy na práci. My na ten lokál dáváme pozor. Co myslíte, nebyl to docela obyčejný policejní zvyk, že jsem se tam šel mrknout?“

„To může být,“ soudil pan Dastych. „Takové věci dělá někdy člověk docela mechanicky, hlavně když jaksi má smysl pro povinnost. Na tom není nic zvláštního.“

„Tak já jdu do Dlážděné ulice,“ pokračoval dr. Mejzlík, „podívám se mimochodem na seznam noclehářů u Tří Panen a jdu dál. Na konci Dlážděné ulice se zastavím a mířím zase zpátky; pěkně prosím, nevíte, proč jsem šel zpátky?“

„Zvyk,“ mínil pan Dastych. „Zvyk patrolovat.“

„To by mohlo být,“ souhlasil policejní úředník. „Ale já jsem neměl službu a chtěl jsem jít domů. Třeba to byla předtucha.“

„Bývají takové případy,“ uznával pan Dastych. „Ale taková předtucha není nic záhadného. To je přece známo, že v člověku jsou jakési vyšší schopnosti...“

„Hergot,“ zařval dr. Mejlík, „tak byl to zvyk, nebo nějaké vyšší schopnosti? Tohle bych rád věděl! – Tak počkejte: když si to tak šlapu, jde proti mně nějaký člověk. Řekněte, pročpak by u všech všudy nemohl kdokoliv jít v jednu hodinu v noci Dlážděnou ulicí? Na tom není nic podezřelého. Já sám jsem na nic ani nepomyslel; ale zastavil jsem se zrovna pod lucernou a zapaloval jsem si egyptku. Víte, to my děláme, když se chceme v noci na někoho pořádně podívat. Co myslíte: byla to náhoda, nebo zvyk, nebo... nebo nějaký podvědomý alarm?“

„To nevím,“ řekl pan Dastych.

„Já taky ne,“ křikl zlostně dr. Mejlík. „Hrom do toho! Tedy si zapaluju cigaretu pod tou lucernou a ten člověk jde podle mě. Pane, já jsem se mu ani nepodíval na nos a jenom tak čumím k zemi. Když ten chlap přešel, začalo se mně něco nelíbit. Čerchmante, řekl jsem si, tady není něco v pořádku – ale co vlastně? Vždyť jsem si toho vášnosity ani nevšiml. Tak stojím v dešti pod tou lucernou a přemýšlím; a najednou mě napadlo: boty! Ten chlap měl něco divného na botách. A já vám zničehonic povídám nahlas: popel.“

„Jaký popel?“ ptal se pan Dastych.

„No popel. V tu chvíli jsem si vzpomněl, že ten člověk měl na botách mezi svrškem a podrážkou popel.“

„A proč by neměl mít na botách popel?“ mýnil pan Dastych.

„To se rozumí,“ zvolal dr. Mejlík. „Ale pane, v ten okamžik jsem viděl, ano, viděl vyříznutou ohnivzdornou, ze které se sype popel na podlahu. Víte, ten popel, co je mezi ocelovými pláty. A já jsem viděl, jak ty boty šlapou do toho popela.“

„Tak to byla intuice,“ rozhodl pan Dastych. „Geniální, ale nahodilá intuice.“

„Nesmysl,“ řekl dr. Mejlík. „Člověče, kdyby nepršelo, tak bych si toho popela ani nevšiml. Ale když prší, tak lidé obyčejně nemají na botách popel, rozumíte?“

„Tak to byl empirický závěr,“ pravil s jistotou pan Dastych. „Byl to skvělý úsudek na základě zkušenosti. A co bylo dál?“

„Inu, pak jsem šel za tím chlapem: to se ví, zapadl ke Třem Pannám. Potom jsem zatelefonoval pro dva tajné a udělali jsme tam štáru; našli jsme pana Rosenbauma i s tím popelem a hasáky a dvanácti tisíce z kasy Židovského dobročinného spolku. Na tom už nic není. To víte, v novinách se psalo, že tentokrát naše policie ukázala značnou pohotovost – takový nesmysl! Prosím vás, kdybych náhodou nebyl šel do té Dlážděné ulice a náhodou se nepodíval tomu gaunerovi na boty... Totiž,“ děl dr. Mejzlík sklíčeně, „byla-li to jen tak náhoda. To je právě to.“

„Na tom přece nezáleží,“ mínil pan Dastych. „Mladý člověče, to byl úspěch, ke kterému si můžete gratulovat.“

„Gratulovat!“ vybuchl dr. Mejzlík. „Pane, jakpak si mám gratulovat, když nevím k čemu? K svému báječnému detektivnímu bystrozraku? Nebo k mechanickým policejním zvykům? Nebo k šťastné náhodě? Nebo k nějaké intuici a telepatii? Koukněte se, to byl můj první větší případ; něčeho se člověk musí držet, že? Dejme tomu, zítra mně dají nějaký mord; pane Dastychu, co budu dělat? Mám běhat po ulicích a koukat lidem bystrozrace na boty? Nebo mám jít za noseem a čekat, že mě nějaká předtucha nebo vnitřní hlas povede rovnou k vrahovi? Tak vidíte, to je ten případ. Celá policie si teď říká: tenhle Mejzlík, ten má nos; z toho mládence s brejlemi něco bude, to je detektivní talent. Vždyť je to zoufalá situace,“ bručel dr. Mejzlík. „Nějakou metodu člověk musí mít. Do svého prvního případu jsem věřil na všelijaké ty exaktní metody; víte, na pozorování, na zkušenost, na soustavné vyšetření a takové hlouposti. Ale když si teď probírám ten případ, tak vidím, že – poslouchejte,“ vyhrkl s úlevou, „já myslím, že to byla jen šťastná náhoda.“

„Vypadá to tak,“ řekl pan Dastych moudře. „Ale byl v tom také kus dobrého pozorování a takové té logiky.“

„A mechanická rutina,“ děl mladý úředník malomyslně.

A intuice. A taky trochu takový dar předtuchy. A instinkt.“

„Ježíšikriste, tak to vidíte,“ bědoval dr. Mejzlík. „Pane Dasty-
chu, jak mám nynčko něco dělat?“

„– Pan doktor Mejzlík k telefonu,“ hlásil pan vrchní. „Volá
policejní prezídium.“

„Tady to máme,“ zahučel dr. Mejzlík zdrceně; a když se vrátil
od telefonu, byl bledý a nervózní. „*Platit*, pane vrchní,“ křikl
podrážděně. „Už to tak je. Našli nějakého cizince zavražděné-
ho v hotelu. *Hrom* aby –“ a odešel. Zdálo se, že tento energický
mladý muž má trému.

Modrá chryzantéma

„Tak já vám povím,“ řekl starý Fulinus, „jak přišla Klára na svět. Tehdy jsem zařizoval knížecí lichtenberský park v Lubenci – pane, starý kníže, to byl nějaký znalec; celé stromy si nechal posílat od Veitsche z Anglie, a jen cibulí z Holandska odebral sedmnáct tisíc kusů; ale to jen tak vedle. Tak jednou v neděli jdu v Lubenci po ulici a potkám Kláru; víte, to byl tamní idiot, hluchoněmá bláznivá káča, která kudy šla, tudy blaženě hýkala, – nevíte, pane, proč jsou tihle idioti tak blažení? Zrovna jsem se jí vyhýbal, aby mně nedala hubičku, když najednou zahlédnu, že má v prackách kytici; byl to nějaký kopr a takový ten polní neřád, ale mezi tím, pane – já jsem viděl ledacos, ale tehdy mě mohl trefit šlak. Ona vám ta potrhlá měla ve své kytce jeden květ pompónové chryzantémy, která byla *modrá!* Pane, modrá! Byla to asi taková modrá jako Phlox Laphami; trochu břidlicově nadechnutá, s atlasově růžovým okrajem, uvnitř jako Campanula turbinata, krásně plná, ale to všechno ještě nic není: pane, ta barva byla tehdy a ještě dnes je u vytrvalé indické chryzantémy naprosto neznámá! Před lety jsem byl u starého Veitsche; sir James se mi nějak, panečku, chlubil, že jim loni kvetlo jedno chrysanthemum, import přímo z Číny, tak drobet lila, ale v zimě jim bohužel zašlo. A tady ta krákorající maškara měla v pařátu chrysanthemum tak modré, jak si jen můžete přát. Dobrá.

Tak tedy ta Klára radostně zabučela a strká mně tu svou kyticí. Dal jsem jí korunku a ukazoval jsem jí tu chryzantému: Kláro, kdes tohle vzala? Klára nadšeně kdákala a řehtala se; víc jsem z ní nedostal. Křičím na ni, ukazuji rukama, ale nic platno; mermomocí mě chtěla obejmout. Běžím k starému knížeti s drahocennou modrou chryzantémou: Jasnosti, tohleto roste tady někde v okolí; pojdte to hledat. Starý dal hned zapřahat kočár, a že vezmeme Kláru s sebou. Ale Klára se zatím ztratila a nebyla k nalezení. Stáli jsme u vozu a nadávali tak dobrou hodinku – on kníže pán býval dřív u dragounů. Ale ještě jsme s tím nebyli hotovi, když se přihnala Klára s vyplazeným jazykem a cpala mně celou kyticí čerstvě narvaných modrých chryzantém. Kníže jí podával stokorunu, ale Klára se dala zklamáním do breku; chudák nikdy stokorunu neviděla. Musel jsem jí dát korunu, abych ji upokojil. Začala tancovat a křičet, ale my ji posadili na kozlík, ukázali na ty modré chryzantémy, a Kláro, ved' nás!

Klára na kozlíku výskala radostí; to si nemůžete představit, jak byl Jeho Důstojnost pan kočí pohoršen, že musí sedět vedle ní. Kromě toho se koně každou minutu splášili z toho jejího kvikotu a kokrhání, inu, byla to čerchmantská jízda. Když jsme jeli půldruhé hodiny, povídám: Jasnosti, to už jsme udělali aspoň čtrnáct kilometrů.

To je jedno, bručel kníže, třeba sto kilometrů.

No dobrá, já na to, ale Klára se s tou druhou kyticí vrátila za hodinu. To místo nemůže tedy být dál než tři kilometry od Lubence.

Kláro, křičí kníže a ukazuje na ty modré chryzantémy, kde to roste? Kdes tohle našla?

Klára se rozkrákorala a ukazovala pořád dopředu. Nejspíš byla ráda, že jede v kočáře. Poslouchejte, já myslel, že ji kníže zabije; kristepane, ten se uměl vztekat! Z koní kapala pěna,

Klára kejhala, kníže se rouhal, kočí div nebrečel hanbou a já jsem dělal plány, jak vypátrat modrou chryzantému. Jasnosti, povídám, takhle to nepůjde. Musíme hledat bez Kláry. Uděláme si na mapě kružítkem okruh tří kilometrů, rozdělíme to na úseky a budeme hledat dům od domu.

Člověče, řekl kníže, na tři kilometry od Lubence není přece žádný park!

To je dobře, povídám. V parku byste našel starého čerta; ledaže byste hledal ageratum nebo kanu. Koukejte se, tadyhle dole na stonku je drobet půdy; to není žádný humus, to je mazlavá žlutka, nejspíš hnojená lidským tentononc. Musíme hledat místo, kde je hodně holubů; na lupení máte plno holubího trusu. Nejspíš to roste u plotu z neloupaných tyček, protože tuhle je v paždí listu ždibet odprýsknuté smrkové kůry. Tak, to je přesné vodítko.

Jaké? povídá kníže.

No, takové, jářku, že to musíme hledat u každé chalupy v okruhu tří kilometrů; rozdělíme se na čtyři skupiny: vy, já, váš zahradník a můj pomocník Venci, a je to.

Dobrá, ráno nato byla první věc, že mi Klára zase přinesla pugét modrých chryzantém. Potom jsem propátral svůj úsek, v každé hospodě jsem pil teplé pivo, jedl syrečky a ptal se lidí po modrých chryzantémách. Pane, neptejte se, jaký průjem jsem měl po těch syrečkách; horko bylo, jako se někdy koncem září vydaří, a já vlezl do každé chalupy a musel si nechat líbit ledajaké hrubství, protože lidé si mysleli, že jsem blázen, agent nebo někdo od úřadu. Ale jedna věc byla večer jistá: žádná modrá chryzantéma v mém úseku nerostla. V ostatních třech nenašli taky nic. Jen Klára přinesla novou kytici nalámaných modrých chryzantém.

To víte, takový kníže je velký pán, když se to vezme kolem a kolem; tak on si zavolal četníky, každému dal do ruky jeden

květ modré chryzantémy a slíbil jim nevímco, když mu najdou, kde to roste. Četníci, pane, to jsou vzdělaní lidé, čtou noviny a tak; krom toho znají každý kámen a mají náramný vliv. Pane, považte si, že toho dne šest četníků, obecní strážníci, starostové obcí, školní mládež s učiteli a jedna tlupa cikánů prolézali celý ten kousek země v okruhu tří kilometrů, otrhali všechno, co kde kvetlo, a donesli to do zámku. Prokrindapána, to vám toho bylo jako o Božím těle; ale modrá chryzantéma, to se ví, ani jedna. Kláru jsme dali po celý den hlídat; v noci utekla a po půlnoci mi přinesla plnou náruč modrých chryzantém. Dali jsme ji hned zavřít do šatlavy, aby neotrhala všechny; ale byli jsme v koncích. Na mou duši, to bylo jako v začarování; představte si, kraj jako dlaň –

Poslouchejte, člověk má právo být sprostý, když je v moc velké bídě nebo když ho potká neúspěch; to já znám; ale když mně kníže pán z toho vzteku řekl, že jsem stejný idiot jako Klára, namítl jsem mu, že si od takového starého kreténa nenechám nadávat, a šel jsem rovnou k vlaku; od té doby jsem v Lubenci nebyl. Ale když už jsem seděl ve vagóně a vlak se hnul, já jsem se, pane, dal do breku jako malý kluk, že už nevidím modrou chryzantému a že ji nadobro opouštím. A jak tak brečím a koukám z okna, vidím hnedle u trati něco modrého. Pane Čapek, to bylo silnější než já: vyhodilo mne to ze sedadla a zatahalo to za poplašnou brzdu – já o tom ani nevěděl; vlakem to drclo, jak brzdili, a já jsem se svalil na protější sedadlo – přitom jsem si zlomil tenhle prst. A když přiběhl konduktér, koktal jsem, že jsem něco v Lubenci zapomněl, a musel jsem zaplatit zatracenou pokutu. Pane, já jsem nadával jako špaček a kulhal jsem po trati zpátky k tomu modrému. Ty troubo, říkal jsem si, třeba to je jenom podzimní aster nebo jiný modrý neřád, a ty vyhodíš takové nekřesťanské peníze! Ušel jsem asi pět set metrů; už jsem myslel, že to modré nemohlo být tak

daleko, že jsem to minul nebo že se mi to jenom zdálo, když na takovém malém náspu vidím vechtrovský domek a přes tyčkový plot jeho zahrádky kouká to modré. Byly to dva trsy modré chryzantémy.

Pane, každé dítě ví, co tihle vechtři pěstují na svých zahrádkách. Krom kapusty a melounu je to obyčejně slunečnice, pár červených růží, malvy, tropaeolum a nějaká ta jiřina; tady ten chlapík neměl ani to, ale jenom brambory, fazole, jeden černý bez a tady v koutě ty dvě modré chryzantémy.

Člověče, povídám mu přes plot, kde jste vzal tyhle kytky?

Ty modrý? řekl hlídač. Jo, ty tu zůstaly po nebožtíkovi Čermákovi, co tu byl vechtrem přede mnou. Ale tady po trati se nesmí chodit, pane. Tamhle je tabulka ‚Po trati choditi se zapovídá‘. Co tu máte co dělat?

Strejčku, povídám mu, a prosím vás, kudy se k vám chodí?

Po trati, na to hlídač. Ale sem nemá nikdo co chodit. Co tu chcete? Klidte se, zatracenej trumbero, ale na trať nesmíte ani nohou!

Tak kudy, jářku, se mám klidit?

To mně je jedno, křičí hlídač, ale po trati ne, a basta!

Sednu si tedy na ten břeh a povídám: Poslouchejte, dědo, prodejte mi ty modré kytky.

Neprodám, bručí vechtr. A pakujte se vocaď. Tady se nesmí sedět!

Pročpak ne, říkám mu. To není napsáno na žádné tabulce, že se tu nesmí sedět. Chodit se tu nesmí, a já teda nechodím.

Hlídač se zarazil a obmezil se na to, že mně nadával přes plot. Ale byl to nejspíš samotář; za chvíli přestal nadávat a mluvil sám se sebou. Za půl hodiny vyšel, aby obhlédl trať.

Tak co, zastavil se u mne, pudete vocaď nebo ne?

Nemůžu, povídám, po trati chodit je zakázáno a jiná cesta odtud nevede.

Hlídač chvíli přemýšlel. Tak víte co, řekl potom, až tamhle zajdu za ten pešunk, ztraťte se odtud po trati; já to nebudu vidět.

Vře jsem mu poděkoval, a když zašel za ten pešunk, přešel jsem přes plot do jeho zahrádky a jeho vlastním rýčem jsem vyryl obě ty modré chryzantémy. Já jsem je ukradl, pane. Jsem poctivý chlap a kradl jsem v životě jenom sedmkrát; a vždycky to byly kytky.

Za hodinku jsem seděl ve vlaku a vezl si domů ukradené modré chryzantémy. Když jsem jel podle toho strážního domku, stál tam ten vechtr s praporečkem a škaredil se jako čert. Mával jsem na něj kloboukem, ale myslím, že mě nepoznal.

Tak to vidíte, pane: že tam byla tabulka s nápisem Zakázaná cesta, nikoho, ani nás, ani četníky, ani cikány, ani děti, nenapadlo, že by tam někdo mohl jít hledat modré chryzantémy. Takovou sílu, pane, má výstražná tabulka. Možná, že u vechtrovských domků rostou modré petrklíče nebo strom poznání nebo zlaté kapradí, ale nikdo je nikdy neobjeví, protože po trati choditi se přísně zapovídá, a basta. Jenom bláznivá Klára se tam dostala, protože byla idiot a neuměla číst.

Proto jsem dal modré pompónce chryzantémě jméno Klára. Už se s ní párám patnáct let. Ale nejspíš jsem ji zchoulostivil dobrou půdou a vláhou – ten krobián vechtr ji vůbec nezaléval, měla tam jít jako cín; zkrátka zjara mně vyrazí, v létě dostane padlí a v srpnu zachází. Považte si, já jediný na světě mám modrou chryzantému, a nemohu s ní na veřejnost. Kdepak Bretagne a Anastázie, ty jsou jen trochu do lila; ale Klára, pane, až mně jednou pokvete Klára, tak o ní bude mluvit celý svět.“

Věstkyně

Každý znalec poměrů nahlédne, že tento příběh se nemohl stát u nás ani ve Francii ani v Německu, neboť v těchto zemích, jak známo, soudcové jsou povinni soudit a trestat hříšníky podle litery zákona, a nikoliv podle svého rozšafného rozumu a svědomí. Protože v této historii vystupuje soudce, který vynáší svůj rozsudek nehledě na paragrafy, nýbrž na zdravý lidský rozum, plyne z toho, že se následující událost nemohla stát jinde nežli v Anglii; a sice stala se v Londýně, přesněji řečeno v Kensingtonu; nebo počkejte, bylo to v Bromptonu nebo v Bayswateru, zkrátka tam někde. Ten soudce byl Master Justice Kelley, a ta žena se jmenovala zcela prostě Myersová. Mistress Edith Myersová.

Vězte tedy, že tato jinak úctyhodná dáma vzbudila pozornost policejního komisaře Mac Learyho. „Má drahá,“ řekl pan Mac Leary jednoho večera své ženě, „mně nejde z hlavy ta Mrs Myersová. Rád bych věděl, z čeho ta ženská žije. Považte si, že teď, v únoru, si posílá služku pro chřest. Dále jsem zjistil, že přijímá denně dvanáct až dvacet návštěv, od hokynářky až po vévodkyně. Já vím, drahoušku, vy řeknete, že je to asi kartářka. Dobrá, ale to může být jenom pláštíkem pro něco jiného, řekněme pro kuplířství nebo pro špionáž. Koukejte se, rád bych do toho viděl.“

„Dobrá, Bobe,“ řekla výtečná paní Mac Leary, „nechte to na mně.“

Tedy tak se stalo, že den nato paní Mac Leary, ovšem bez snubního prstýnku, ale zato velmi mladistvě oděná a nakulmovaná jako dívka, která už má na čase nechat hloupostí, s ustrašenou tvářičkou zazvonila u dveří paní Myersové v Bayswateru nebo Marylebone. Musela chvíli čekat, než ji paní Myersová přijala.

„Sedněte si, milé dítě,“ řekla tato stará dáma, když si velmi důkladně prohlédla plachou návštěvnici. „Copak byste ode mne chtěla?“

„Já,“ zajíkala se paní Mac Leary, „já... já bych ráda... já mám zítra dvacáté narozeniny... Já bych strašně ráda znala svou budoucnost.“

„Ale, slečno... eh, jak prosím?“ děla paní Myersová a chopila se hromádky karet, jež počala energicky míchat.

„Jonesová,“ vydechla paní Mac Leary.

„Drahá slečno Jonesová,“ pokračovala paní Myersová, „to je omyl; já neprovozuju kartářství, leda ovšem tu a tam, z přátelství, jako každá stará žena. Sejměte karty levou rukou a udělejte pět hromádek. Tak. Někdy pro zábavu si vyložím karty, ale jinak – hele,“ děla, obracejíc první hromádku. „Kule. To znamená peníze. A srdcový kluk. To je krásný list.“

„Ah,“ řekla paní Mac Leary. „A co dál?“

„Kulový kluk,“ pravila paní Myersová, odkrývající druhou hromádku. „Zelená desítka, to jsou cesty. Ale tady,“ zvolala, „vidím žaludy. Žaludy jsou vždycky protivensství, ale srdcová dáma je na konci.“

„Co to znamená?“ ptala se paní Mac Leary, vyvalujíc oči, jak nejlépe dovedla.

„Zase kule,“ dumala paní Myersová nad třetí hromádkou. „Milé dítě, vás čeká mnoho peněz; ale ještě nevím, budete-li dělat větší cestu vy nebo někdo vám blížký.“

„Já mám jet do Southamptonu k tetě,“ pravila paní Mac Leary.

„To bude větší cesta,“ řekla paní Myersová, obracejíc čtvrtou hromádku. „Někdo vám bude bránit, nějaký starší muž –“

„Asi tatínek,“ zvolala paní Mac Leary.

„Tak tady to máme,“ děla paní Myersová slavnostně nad pátou hromádkou. „Milá slečno Jonesová, tohle byl nejkrásnější list, jaký jsem kdy viděla. Do roka budete mít svatbu; vezme si vás moc, moc bohatý mladý muž, asi milionář, nebo obchodník, protože mnoho cestuje; ale než se dostanete, budete muset překonat velké překážky, nějaký starší pán vám bude bránit, ale vy musíte vytrvat. Až se vdáte, odstěhujete se daleko odtud, nejspíš až za moře. Dostanu jednu guineu, na křesťanské misie mezi ubohými černochoy.“

„Já jsem vám tak vděčná,“ pravila paní Mac Leary, vytahující z taštičky libru a jeden šilink, „tak strašně vděčná! Prosím vás, paní Myersová, co by to stálo bez těch protiventství?“

„Karty se nedají podplatit,“ děla stará dáma důstojně. „Čím-pak je váš tatínek?“

„U policie,“ lhala s nevinnou tváří mladá paní. „Víte, v tajném oddělení.“

„Aha,“ pravila stará paní a vytáhla z hromádky tři karty. „To je velmi ošklivé, velmi ošklivé. Řekněte mu, milé dítě, že mu hrozí veliké nebezpečí. Měl by ke mně přijít, aby se dozvěděl víc. Ke mně jich chodí ze Scotland Yardu mnoho, abych jim vyložila karty; a řeknou mně všechno, co mají na srdci. Tak tak, jen mi ho pošlete. Říkáte, že je v politickém oddělení? Mr Jones? Vyřiďte mu, že ho budu čekat. Sbohem, milá slečno Jonesová. Další!“

„To se mi nelíbí,“ pravil pan Mac Leary, drbaje se zamyšleně v týle, „to se mi nelíbí, Katie. Ta ženská se příliš zajímala o vašeho nebožtíka tatínka. Krom toho se nejmenuje Myersová, nýbrž Meierhoferová a je z Lubeku. Zatrápená Němkyně,“ bručel

pan Mac Leary, „jakkpak se jí dostaneme na kobylku? Sázím pět proti jedné, že tahá z lidí věci, po kterých jí nic není. Víte co, já o tom řeknu nahoře.“

Pan Mac Leary o tom skutečně řekl nahoře; kupodivu, nahoře nebrali věc na lehkou váhu, a tak se stalo, že ctihodná paní Myersová byla pozvána k panu sudímu Kelleyovi.

„Tak, paní Myersová,“ řekl jí pan sudí, „copak to, propána, je s tím vašim vykládáním karet?“

„Ale jemine, pane,“ děla stará dáma, „člověk se přece musí něčím živit. Ve svém věku nepůjdu tancovat do varieté.“

„Hm,“ řekl pan Kelley. „Ale tuhle je na vás žaloba, že vykládáte karty špatně. Milá paní Myersová, to je, jako byste místo čokolády prodávala tabulky hlíny. Za jednu guineu mají lidé právo na pořádnou věštbu. Prosím vás, jak můžete věštit, když to neumíte?“

„Někteří lidé si nestěžují,“ bránila se stará dáma. „Koukejte se, já jim prorokuju věci, které se jim líbí. Ta radost, pane, stojí za těch pár šilinků. A někdy to člověk opravdu trefí. Paní Myersová, řekla mně tuhle jedna paní, ještě nikdo mně tak dobře nevyložil karty a neporadil jako vy. Ona bydlí v St. John's Wood a rozvádí se se svým mužem.“

„Počkejte,“ zarazil ji pan sudí. „Tadyhle máme jednu svědkyni proti vám. Paní Mac Leary, povězte nám, jak to bylo.“

„Paní Myersová mně vyložila z karet,“ spustila hbitě paní Mac Leary, „že budu mít do roka svatbu; že si mne vezme moc bohatý mladý muž a že se s ním odstěhuji za moře –“

„Proč zrovna za moře?“ ptal se pan sudí.

„Protože v druhé hromádce byla zelená desítka; to prý znamená cesty, říkala paní Myersová.“

„Nesmysl,“ bručel pan sudí. „Zelená desítka znamená naději. Cesty jsou zelený spodek; když s ním jde kulová sedma, znamená to veliké cesty, ze kterých kouká zisk. Paní Myersová, mne

nenapálíte. Tedy vy jste věštila svědkyni, že se do roka vdá za bohatého mladíka; ale paní Mac Leary je už tři roky vdána za výtečného policejního komisaře Mac Learyho. Paní Myersová, jak vysvětlíte tenhle nesmysl?“

„Ale božinku,“ pravila stará dáma pokojně, „to se stává. Tahle osůbka ke mně přišla lehkomyšlně nastrojená, ale měla levou rukavici roztrhanou; tedy nemá nazbyt peněz, ale chce honit vodu. Řekla, že jí je dvacet let, ale zatím jí je pětadvacet –“

„Čtyřadvacet,“ vyhrkla paní Mac Leary.

„To je jedno; tedy by se ráda vdávala – totiž ona se vydávala za slečnu. Proto jsem jí vyložila na vdavky a na bohatého ženicha; to se mně zdálo to nejpřiměřenější.“

„A co ta protivenství, ten starší pán a ta cesta za moře?“ ptala se paní Mac Leary.

„Aby toho bylo víc,“ řekla prostě paní Myersová. „Za jednu guineu toho musí člověk napovídat celou hromadu.“

„Tak to stačí,“ řekl pan sudí. „Paní Myersová, nic platno, takhle vykládat karty je podvod. Kartám se musí rozumět. Jsou sice různé teorie, ale nikdy, pamatujte si to, nikdy neznamená zelená desítka cesty. Zaplatíte padesát liber pokuty, jako ti, kdo falšují potraviny nebo prodávají bezcenné zboží. Je na vás podezření, paní Myersová, že krom toho provozujete špionáž, ale já myslím, že se k tomu nepřiznáte.“

„Jakože je Bůh nade mnou,“ zvolala paní Myersová, ale pan Kelley ji přerušil: „Nono, nechme to být; ale protože jste cizinka bez řádného povolání, užijí politické úřady svého práva a vykáží vás ze země. Sbohem, paní Myersová, děkuji vám, paní Mac Leary. Ale říkám vám, takhle falešně vykládat karty je cynické a nesvědomité počínání. Pamatujte si to, paní Myersová.“

„Co mám dělat,“ vzdychla stará dáma. „Zrovna když mně živnost začala jít –“

Asi za rok potkal soudce Kelley komisaře Mac Learyho. „Pěkné počasí,“ řekl pan sudí přivětivě. „Mimochodem, co dělá paní Mac Leary?“

Pan Mac Leary vzhlédl velmi kysele. „Totiž... víte, pane Kelley,“ pravil s jistými rozpaky, „ona paní Mac Leary... my jsme se totiž rozvedli.“

„Jděte,“ podivil se pan sudí, „taková hezká mladá paní!“

„To je právě to,“ bručel pan Mac Leary, „ale on se do ní zne- nadání zabouchl jeden mladý flákač... takový milionář nebo obchodník z Melbournu... Já jsem jí bránil, ale...“ Pan Mac Leary beznadějně mávl rukou. „Před týdnem spolu odjeli do Austrálie.“

Jasnovidec

„Víte, pane státní,“ kázal pan Janowitz, „mne tak lehkou někdo nenapálí, nejsem přece nadarmo žid, no ne? Ale co dělá ten chlap, to je prostě nad můj rozum. To není jen tak grafologie, to je já nevím co. Tak si to vemte: dáte mu něčí rukopis v nezalepené obálce; on se na to písmo ani nepodívá, jen strčí prsty do kувéru a šátrá jimi po tom písmu; přitom takhle křiví hubu, jako by ho něco bolelo. A za chvíli vám začne povídat povahu toho pisatele, ale tak vám – no, to byste mrkal. Navlas vám toho člověka trefí. Já mu dal do té obálky jeden dopis od starého Weinberga; všechno poznal, i to, že má cukrovku a že má udělat bankrot. Co tomu říkáte?“

„Nic,“ děl suše pan státní zástupce. „Možná, že starého Weinberga zná.“

„Ale vždyť on to písmo ani neviděl,“ rozčiloval se pan Janowitz. „On říká, že každé písmo má své fluidum, a to prý se dá docela přesně namáknout. On říká, že to je čistě fyzický úkaz, tak jako rádio. Pane státní, to není žádný švindl; on ten princ Karadagh za to nic nebere, to prý je moc stará rodina z Baku, říkal mně jeden Rus. Ale co vám budu povídat, přijďte se na to podívat, on bude dnes večer u nás. To musíte přijít.“

„Poslouchejte, pane Janowitz,“ řekl pan státní zástupce, „to je všechno pěkné, ale cizincům já věřím jenom na padesát

procent, zvláště když nevím, čím se živí; Rusům věřím ještě míň a těmhle fakírům nejmíň; ale když to má být ještě k tomu princ, pak už mu nevěřím zhola nic. Kde, říkáte, že se tomu naučil? Aha, v Persii. Dejte mně pokoj, pane Janowitz; celý Orient je humbuk.“

„Ale pane státní,“ bránil se pan Janowitz, „on to ten mladík vykládá docela vědecky; žádná kouzla, žádné tajemné síly, ale říkám vám, přesně vědecká metoda.“

„To je tím větší humbuk,“ děl pan státní káravě. „Pane Janowitz, já se vám divím; po celý život jste se obešel bez přesně vědeckých metod, a tady se jimi budete ohánět. Koukněte se, kdyby na tom něco bylo, musilo by to být dávno známo, že?“

„Inu,“ mnil pan Janowitz trochu zviklán, „ale když já jsem na vlastní oči viděl, jak uhodnul celého starého Weinberga! To vám bylo geniální. Víte co, pane státní, přijďte se podívat; je-li to švindl, tak vy to poznáte, na to vy jste specialista, panečku; pane státní, vás přece nikdo nemůže oblafnout.“

„Myslím, stěží,“ řekl pan státní skromně. „Tak já přijdu, pane Janowitz, ale jen abych se tomu vašemu fenoménu podíval na prsty. To je hanba, že jsou u nás lidé tak lehkověrní. Ale nesmíte mu říci, kdo jsem; počkejte, já mu dám číst jeden rukopis v obálce, to bude něco extra. Vsadte se, pane, že mu dokážu humbuk.“

Musíte vědět, že pan státní (nebo přesněji řečeno, pan vrchní státní zástupce dr. Klapka) měl v nejbližším porotním sedění zastávat žalobu v procesu Hugo Müller, zločin úkladné vraždy. Pan Hugo Müller, takto továrník a milionář, byl žalován, že pojistil na velké peníze svého mladšího bratra Otu a pak ho utopil v doksanském rybníku; mimoto byl v podezření, že před lety odklidil svou milenkou, ale to se ovšem nedalo dokázat. Zkrátka byl to jeden z velikých procesů, na kterém si pan

státní chtěl dát záležet; i pracoval na spisech s celou tou pílí a pronikavostí, která z něho učinila nejstrašlivějšího veřejného žalobce. Věc nebyla jasná; pan státní by byl dal nevimco za jediný přímý důkaz, ale jak věci stály, musil se spoléhat více na svou vyřídilku, aby dostal od poroty provaz pro pana Müllera; neboť vězte, že to je pro veřejného žalobce věc cti.

Pan Janowitz byl toho večera drobátko rozčilen. „To je princ Karadagh,“ představoval tlumeně, „pan doktor Klapka; tak můžeme začít, že jo.“

Pan státní se podíval zkoumavě na to exotické zvíře; byl to mladý a štíhlý člověk s brejlemi, s tváří tibetského mnicha a jemnými zlodějskýma rukama. Hochštapler, rozhodl pan státní krátce.

„Pane Karadagh,“ brebentil pan Janowitz, „tady u toho stolečku. Minerálka tam už je. Prosím, rozsvěťte si tu stojací lampičku; lustr zhasíme, aby vás nerušil. Tak. Prosím, pánové, aby bylo ticho. Pan – eh, tuhle pan Klapka přinesl nějaký rukopis; kdyby chtěl být pan Karadagh tak laskav –“

Pan státní krátce odkašlal a posadil se tak, aby na jasnovidce co nejlíp viděl. „Tady je ten rukopis,“ řekl a vytáhl z náprsní kapsy nezalepenou obálku. „Prosím.“

„Děkuji,“ řekl jasnovidec mdle, chopil se obálky a se zavřenými očima ji obracel v prstech. Náhle se zachvěl a zavrtěl hlavou. „Zvláštní,“ zamumlal a polkl doušek vody. Pak vsunul své tenké prsty do obálky a ustrnul; zdálo se, že ten nažloutlý obličej ještě zbledl.

V pokoji bylo takové ticho, že bylo slyšet chrčení pana Janowitze; pan Janowitz měl totiž vole.

Tenké rty prince Karadagha se třásly a křivily, jako by tiskl v prstech rozžhavené železo; a na čele mu vyrazil pot. „Nemohu to vydržet,“ sykl sevřeně, vytáhl prsty z obálky, otřel si je kapesníkem a jezdil jimi chvíli po sukně stolku, jako když

se brousí nůž; načež opět vzrušeně usrkl vody a vzal opatrně obálku do prstů.

„Člověk, který to psal,“ začal suše, „člověk, který to psal... Je tu velká síla, ale taková – (tu zřejmě hledal slovo) síla, která číhá. To číhání je strašné,“ vykřikl a pustil obálku na stůl. „Toho člověka bych nechtěl mít svým nepřítelem!“

„Proč?“ nezdržel se pan státní. „Dopustil se něčeho?“

„Neptejte se mne,“ řekl jasnovidec. „Každá otázka dává pokyn. Já jenom vím, že by se mohl dopustit čehokoliv – velkých i strašných činů. Je tady úžasná vůle... po úspěchu... po penězích... Ten člověk by se nezastavil nad životem bližního. Ne, to není obyčejný zločinec; tygr také není zločinec; tygr je veliký pán. Ten člověk by nebyl schopen žádné špinavosti, ale myslí si, že vládne nad životem lidí. Když je na svém lovu, vidí v li-dech jenom kořist. Pak je zabije.“

„Mimo dobro a zlo,“ zabručel pan státní s patrným souhlasem.

„To jsou jen slova,“ řekl princ Karadagh. „Nikdo není mimo dobro a zlo. Ten člověk má své přesné mravní pojmy; není nikomu nic dlužen, nekrade, nelže; zabije-li, je to, jako by dal na šachovnici šachmat. Je to jeho hra, ale hraje ji správně.“ Jasnovidec sraštil usilovně čelo. „Nevím, co to je. Vidím velký rybník a na něm motorový člun.“

„A co dál?“ vyhrkl státní návladní, stěží dýchaje.

„Dál nic není vidět; je to docela mlhavé. Je to tak divně mlhavé proti té ukrutné a bezohledné vůli dostat svou kořist. Ale není v tom žádná vášeň, jenom rozum. Naprostá rozumová úvaha v každé podrobnosti. Jako když se řeší nějaká úloha nebo technický problém. Ne, ten člověk si nikdy nic nevyčítá. Je tak sebejistý, tak bezpečný sám před sebou; nemusí se bát svého svědomí. Mám dojem člověka, který se na všechno dívá svrchu; je krajně nadutý a samolibý; těší ho, že se ho lidé bojí.“

Jasnovidec usrkl vody. „Ale i on je komediant. V jádře prospěchář, který si dává jistou pózu. Rád by ohromil svět svými činy – Dost. Jsem unaven. Nemám ho rád.“

„Poslyšte, Janowitz,“ vykládal pan státní vzrušeně, „to je opravdu úžasné, ten váš jasnovidec. To, co řekl, je dokonalý portrét. Silný a bezohledný člověk, který vidí v lidech jenom kořist; dokonalý hráč své hry; mozek, který čistě rozumově připraví svůj čin a nikdy si nic nevyčítá; džentlmen a přitom komediant. Pane Janowitz, ten Karadagh ho vystihl na sto procent!“

„Tak vidíte,“ pravil pan Janowitz polichoceně. „Neříkal jsem vám to? To byl dopis od libereckého Schliefena, že jo?“

„Ale kde,“ zvolal pan státní. „Pane Janowitz, to byl dopis od jednoho vraha.“

„Ale, ale,“ podivil se pan Janowitz, „a já myslel, že to je textilní Schliefen; víte, to je moc velký gauner, ten Schliefen.“

„Ne. To byl dopis od Hugo Müllera, toho bratrovraha. Všiml jste si, jak ten jasnovidec mluvil o člunu na rybníku? Z toho člunu hodil Müller svého bratra do vody.“

„Ale, ale,“ žasl pan Janowitz. „Tak vidíte! Ale to je báječný talent, pane státní!“

„Nesporně,“ prohlásil pan státní. „Jak jenom vystihl povahu toho Müllera a motivy jeho činu, to je prostě, pane Janowitz, to je fenomenální. Ani já bych toho Müllera tak dokonale netrefil. A ten jasnovidec to pozná hmatem, z několika řádků Müllerova písma – pane Janowitz, něco na tom je; musí být v lidském písmu nějaké zvláštní fluidum nebo co.“

„Co jsem vám říkal?“ triumfoval pan Janowitz. „Kdybyste byl tak laskav, pane státní, já jsem ještě neviděl písmo od žádného vraha...“

„S radostí,“ řekl pan návladní a vytáhl z kapsy tu obálku. „Je to ostatně zajímavý dopis,“ dodával, vyndávaje papír z obálky,

a najednou změnil v obličejí barvu. „Totiž... pane Janowitz,“ vypravil ze sebe jaksi nejistě, „ten dopis patří k soudním spisům; to jest... já vám jej nesmím ukázat. Proším za prominutí.“

Za chvíli běžel pan státní domů, nevnímaje ani, že prší. Já osel, říkal si hořce, já blbec, jak se mně tohle mohlo stát? Já idiot! Že já jsem v tom spěchu popadl v aktech místo Müllerova dopisu svůj vlastní rukopis, své poznámky k žalobě, a strčil to do té obálky! Já pitomec! Tak tedy to bylo mé písmo! Děkuju pěkně! Počkej, ty švindléri, na tebe si počítám!

Ale ostatně, uklidňoval se pan státní zástupce, vždyť to většinou nebylo tak zlé, co říkal. Veliká síla; úžasná vůle, prosím; nejsem schopen žádné špinavosti; mám své přesné mravní pojmy – to je vlastně docela lichotivé. Že si nikdy nic nevyčítám? Chválabohu, nemám co: plním jenom svou povinnost. A s tou rozumovou úvahou, to je také pravda. Ale s tím komediantem si to spletl. Je to přece jen humbuk.

Najednou se zastavil. To se rozumí, řekl si, vždyť to, co ten jasnovidec říkal, se může hodit na každého druhého! To jsou jen takové obecnosti. Každý člověk je tak trochu komediant a prospěchář. To je ten celý trik: mluvit tak, že by se v tom každý mohl poznat. Tak je to, rozhodl pan státní, a rozevřev deštník, ubíral se domů svým pravidelným energickým krokem.

„Ježíšikriste!“ bědoval předseda soudu, svlékaje si talár, „už je sedm hodin; to se to zase protáhlo! Když on pan státní mluvil dvě hodiny – ale pane kolego, vyhrál to; na takové slabé indicie dostat provaz, tomu se říká úspěch. Inu, u poroty se nikdy neví. Ale šikovně mluvil,“ děl předseda, umýváje si ruce. „Hlavně jak podával charakteristiku toho Müllera, to byl hotový portrét; víte, ten monstrózní, nelidský charakter toho vraha – člověk se zrovna otřásal. Pamatujete se, pane kolego, jak říkal: Není to obyčejný zločinec; není schopen špinavosti, nelže ani nekrade;

ale zavraždí-li člověka, udělá to tak klidně, jako by dával na šachovnici mat. Nevraždí z vášně, ale z chladné rozumové úvahy, jako by řešil úlohu nebo technický problém. Moc dobře řečeno, pane kolego. A dál: Když je na svém lovu, vidí v bližním jenom kořist – víte, s tím tygrem, to snad bylo trochu teatrální, ale porotcům se to líbilo.“

„Nebo to,“ pravil pan votant, „jak říkal: Tenhle vrah si jistě nic nevyčítá; je tak sebejistý, tak bezpečný sám před sebou – nemusí se bát svého svědomí.“

„Nebo zas ten psychologický postřeh,“ pokračoval předseda soudu utíraje si ručnícem ruce, „že je to komediant a pozér, který by chtěl ohromit svět svými činy –“

„Copak Klapka,“ řekl pan votant uznale. „To je nebezpečný odpůrce.“

„Hugo Müller vinen dvanácti hlasy,“ podivoval se předseda, „kdo by to byl řekl! Tak ho Klapka přece jen do toho dostal. Pro něj to je jako hra v šachy nebo lov. On se tak do každého procesu zažere – pane kolego, já bych ho nechtěl mít svým nepřítelem.“

„Jemu,“ děl pan votant, „to dělá radost, když se ho lidé bojí.“

„Trochu samolibý, to on je,“ řekl zamyšleně ctihodný předseda. „Ale má úžasnou vůli... hlavně k úspěchu. Veliká síla, pane kolego, ale –“ Pana předsedu nenapadlo vhodné slovo. „Nu, pojďme se navečeret.“

Tajemství písma

„Rubnere,“ řekl šéfredaktor, „půjdete se podívat na toho grafologa Jensena, má dnes večer produkci pro zástupce tisku; prý to má být něco epochálního, ten Jensen. Pak o tom napíšete patnáct řádek.“

„Dobrá,“ zabručel Rubner s náležitou služební neochotou.

„Ale dejte pozor, aby to nebyl nějaký švindl,“ kladl mu na srdce šéfredaktor. „Dobře to kontrolujte, pokud možno osobně. Právě proto tam posílám vás, zkušeného člověka –“

„ – – tedy to jsou, pánové, hlavní zásady vědecké, přesněji řečeno psychometrické grafologie,“ končil toho večera grafolog Jensen svůj teoretický výklad před zástupci tisku. „Jak vidíte, celý systém je vybudován na čistě experimentálních zákonech; ale ovšem praktické užití těchto exaktních metod je tak nekonečně složité, že je nemohu podrobněji demonstrovat při této jediné přednášce. Omezím se na to, že vám prakticky předvedu analýzu dvou nebo tří rukopisů, aniž bych vám teoreticky vysvětloval celý postup své práce; na to bohužel nemáme dnes pokdy. Prosím někoho z pánů o jakýkoliv rukopis.“

Rubner, který už na to čekal, podal hned velikému Jensenovi popsaný list papíru. Jensen si nasadil své čarodějné brýle a podíval se na písmo.

„Aha, ženská ruka,“ ušklíbl se. „Mužské písmo bývá obyčejně výraznější a zajímavější, ale konečně –“ Bruče něco, brejllil pozorně na ten list papíru. „Hm, hm,“ řekl chvílemi a zakroutil hlavou; bylo hluboké ticho.

„Není to snad... od nějaké osoby vám blízké?“ ptal se na jednu grafolog.

„Ne, kdepak,“ protestoval honem Rubner.

„Tím lépe,“ řekl veliký Jensen. „Poslouchejte, ta ženská lže! To je první dojem z toho písma: lež, lež ze zvyku, lež jako životní projev. Ostatně je to osoba hodně nízké úrovně; s ní by vzdělaný člověk neměl mnoho o čem hovořit. – Je hrozně smyslná; to písmo má takové zrovna masité formy. A úžasně nepořádná; v jejím okolí to musí vypadat – na! To jsou primární rysy, o kterých jsem vám prve říkal; první, co na člověku poznáte, jsou jeho zvyky, totiž vlastnosti, které se samy, přímo mechanicky zevně vyjadřují. Vlastní psychologická analýza se počíná teprve u vlastností, které dotyčná osoba zapírá nebo potlačuje, protože by se jinak vydala všanc svému okolí. Tedy například,“ řekl klada prst na špičku nosu, „tadle osoba by asi nikomu nepřiznala, co si myslí. Je povrchní, ale povrchní v dvojím smyslu; povrchně se projevuje, má mnoho přízemních zájmů, ale tím vším jenom zakrývá, co si skutečně myslí; a toto skryté já je zase tak strašně všední: řekl bych neřest ovládaná duševní leností. Například podívejte se: to písmo je až nepříjemně smyslné – to je také známka marnotratnosti – a přitom tak vulgárně rozšafné; ta osoba má příliš ráda své pohodlí, než aby hledala nějaké dobrodružství smyslu; ovšem, když se jí naskytne příležitost – ale to není naše věc. – Neobyčejně pohodlná a přitom rozvláčná; když něco udělá, mluví o tom půl dne, do omrzení – Příliš se zabývá sama sebou; je vidět, že nemá nikoho ráda; jenom pro své pohodlí se na někoho těžce pověsí a chce mu namluvit, že ho miluje

a že se o něho bůhvíjak stará. Je to jedna z těch žen, před kterou každý muž je slaboch; prostě stane se slabochem z nudy, z toho nekonečného tlachání, z celé té ponižující hmotnosti. Všimněte si, jak je psán začátek slov a zejména vět: tak nějak rozmáchle a měkce. Ta osoba chce poroučet a skutečně poroučí; ale není v tom energie, nýbrž jakási předstíraná důležitost a mnoho řečí; případně ta nejpodlejší tyranie, totiž tyranie slz. To je zvláštní: po každém tom rozmachu je vidět nějaký takový nápadný, zrovna malomyslný pokles; tu osobu něco brzdí, něčeho se pořád leká – nejspíš, aby nevyšlo něco ven, co by ohrozilo její hmotné pohodlí; musí tu být něco moc trapného a pečlivě skrývaného, hm, já nevím; asi něco v minulosti. Teprve po této reakci sebere zase svou sílu nebo spíš životní rutinu, aby konvenčně dopsala slovo – ovšem s tím samolibým a rozvláchným ocáskem na konci; už zase v ní roste sebevědomí. To máte v analýze ten první dojem prolhanosti. Na tom zároveň vidíte, pánové, jak podrobná analýza nakonec musí potvrdit ten první, povšechný, poněkud intuitivní dojem; tuto konečnou shodu nazývám metodická verifikace. – Řekl jsem nízká úroveň; ale ta úroveň není dána primitivností, nýbrž nesouladem; to písmo se přetvařuje, dělá se hezčí, nežli je, ale činí to v malichernostech. Ta osoba v lapáliích dbá na jakousi korektnost: dělá pečlivě své tečky nad i, ale ve velkých věcech je nedbalá, bez kázně, bez morálky, prostě šlampa. Nejvíc zarážející jsou čárky; písmo má normální sklon vpravo, ale čárky mají směr obrácený. Dělá to takový divný dojem jako rána dýkou do zad. Je v tom něco potměšilého a úskočného. Řekl bych obrazně, ta osoba by dovedla člověka probodnout zezadu; ale neudělá to pro svou pohodlnost – a pro nedostatek fantazie. – Myslím, že nám to stačí. Má někdo jiný, zajímavější rukopis?“